

Ihmiskaupan uhrien auttaminen kunnissa

Koordinaattorin tehtävät

- Toimintasuunnitelman (strategian) valmistelu yhteistyössä työryhmän kanssa.
- Muiden asiaan liittyvien hankkeiden seuraaminen ja tukeminen.
- Käytännön haasteiden ratkaisemisessa tukeminen.
- Kansainvälinen yhteistyö.
- Viestintä.

Miksi ihmiskaupan uhreja tulee auttaa?

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tehtävä on auttaa ihmiskaupan uhriksi joutuneita henkilöitä, heidän alaikäisiä lapsiaan sekä ihmiskaupparikoksen tutkinnassa avustavia henkilöitä.
- Se auttaa sekä suomalaisia että ulkomaalaisia ihmiskaupan uhreja.
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on viranomainen, joka tarjoaa asiakkaalleen neuvontaa ja ohjausta, sosiaalipalveluita, terveydenhuoltopalveluita, vastaanottorahaa tai toimeentulotukea, turvallisen majoituksen sekä tulkki- ja käännöspalveluita.
- Jos asiakas haluaa palata kotimaahansa, hän saa tukea vapaaehtoiseen kotiinpaluuseen.
- Lisäksi asiakas saa lainmukaista oikeusapua sekä oikeudellista neuvontaa.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä (jatkuu...)

- Auttamisjärjestelmä toimii Joutsenon vastaanottokeskuksen yhteydessä ja sillä on Suomessa kolme toimipistettä (Lappeenranta, Helsinki ja Oulu).
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on toiminut vuodesta 2006. Se on osa Maahanmuuttovirastoa ja toimii sisäministeriön alaisuudessa.
- Auttamisjärjestelmä ylläpitää valtakunnallista ihmiskauppa.fi -sivustoa sekä 24/7 päivystävää infopuhelinta numerossa 0295 463 177.

Ihmiskauppa auttamisjärjestelmässä

- Asiakkaiden määrä auttamisjärjestelmässä yli kaksinkertaistunut viimeisten kahden vuoden aikana.
- Joulukuussa Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä 676 henkilöä:
 - Aikuisia 505, heidän lapsiaan 155
 - Alaikäisiä asiakkaita 16
- Naisia 61 %, miehiä 39%
- Seksuaalinen 39 %, työperäinen 37 %, pakkoavioliitto 16%, lisäksi mm. rikolliseen toimintaan ja lapsisotilaaksi pakotettuja.
- Yli 40 % uusista 18-25 vuotiaista asiakkaista (2019) oli joutunut uhriksi alaikäisenä.
- Naiset seksuaalinen hyväksikäyttö/pakkoavioliitto/pakkotyö.
- Miehet pakkotyö, seksuaalinen hyväksikäyttö.
- Kansalaisuudet mm. Somalia, Nigeria, Afganistan, Irak, Bangladesh, Iran, Kamerun, Suomi jne.
- Suomessa uhriksi joutuneet yleensä jollakin oleskeluluvalla tai laittomasti (harkinta-aika) maassa.
- Auttamisjärjestelmään ohjaavat vokit, Migri, avustajat, järjestöt, vähemmän poliisi ja kunnat.

Ihmiskaupan vastaisen toiminnan haasteita

- Uhrien avun piiriin ohjautuminen, rikosten paljastaminen.
- Ihmiskaupan eri muotojen tunnistaminen.
- Rikosprosessin toimivuus ja tunnusmerkistöjen soveltaminen.
- Uhrien auttaminen ja sen kytkös rikosprosessiin.
- Turvallinen, tuettu asuminen.
- Oleskeluluvat ja avun jatkuvuus.
- Uudelleen uhriksi joutumisen riskiarviointi.
- Koordinaatio.

TEAS-selvitys 2018
Tuntematon tulevaisuus:
selvitys ihmiskaupan uhrien auttamista
koskevan lainsäädännön toimivuudesta

Maija Koskenoja, Natalia Ollus, Venla Roth, Minna
Viuhko ja Laura Turkia

Selvityksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

1. Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja ohjautuminen auttamisjärjestelmään

2. Ihmiskaupan uhrit palveluiden saajina ja uhrien yhdenvertaisuus

3. Auttamisen yhteys rikosprosessiin ja seuraukset avun piiriin hakeutumiseen

Aineisto ja menetelmät

- Asiakirja- ja haastatteluaineisto
- Vuodet 2014-2016
- Asiakaskirjaukset (66 asiakasta) Joutsenon vastaanottokeskukselta ja 7 kunnalta
- Virallisaineisto vuodesta 2003
- 46 haastattelua, 83 haastateltavaa
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu vastasi asiakirja-aineiston keruusta ja analyysistä
- HEUNI vastasi haastattelujen tekemisestä ja analyysistä
- Yhteiset johtopäätökset
- Oikeustieteellinen ja oikeussosiologinen tutkimusote yhdistyivät

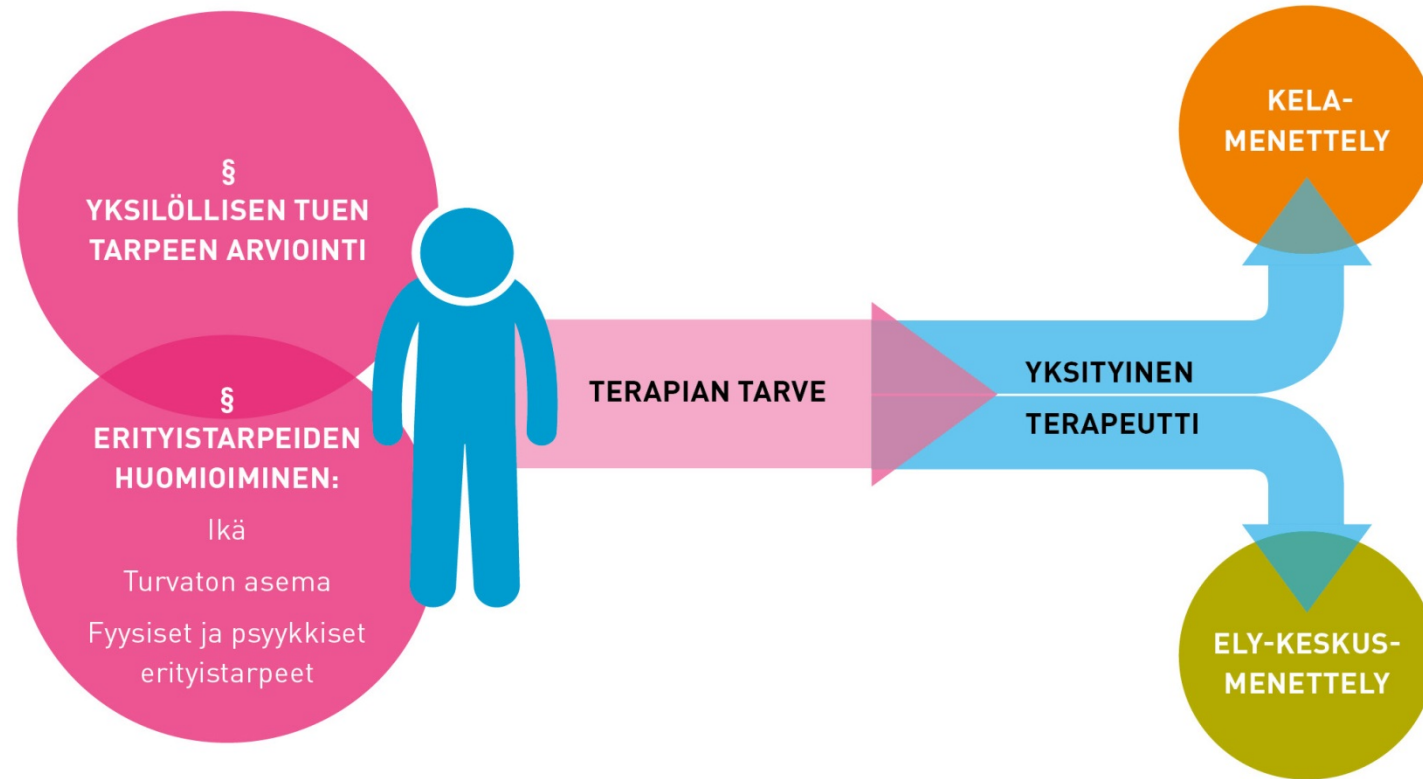
Auttamisen lainsäädännölliset lähtökohdat

- Ihmiskaupan uhreilla oikeus mm. sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä kansallisen että ylikansallisen lainsäädännön nojalla.
 - Vastaanottolaki (L 746/2011).
- Ihmiskaupan uhreilla erityisasema ja oikeus erityispalveluihin, minkä valtio turvaa myös rahoituksella erityiskorvattavuuden kautta.
 - Kotouttamislaki (L 1386/2010).
- EOAK/3489/2017: yleinen suunnitelma auttamisen toimintatavoista, toimiva auttamisen rakenne, työntekijöillä riittävä käsitys vastuunjaosta.
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä: www.ihmiskauppa.fi, 029 546 3177.

Auttamistoimet: mihin on oikeus?

Esimerkki: psyykkisen tuen ja avun tarve

Auttamisen rakentuminen

- Suomessa ihmiskaupan uhrien auttaminen on viranomaistoimintaa.
- Perustuu ns. kaksijakoiselle mallille:
 - Joutsenon vastaanottokeskus – ei-kuntalaiset.
 - Kunnat – kuntalaiset.
- **Järjestöjen rooli** moniin muihin maihin verrattuna **huomattavasti pienempi**: valtion/kuntien palveluja täydentäviä toimijoita.
- Lainsäädäntö ja rakenteet tukevat Joutsenon vastaanottokeskuksen työtä paremmin kuin kuntien – näkyy käytännön auttamistyössä.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄ:

Selvityksen tulokset

- Selvityksen tulokset – yhdenvertaisuusvaltuutettu raportoi suosituksineen Eduskunnalle K 6/2018.
 - Kunnat tuntevat huonosti lain, ohjeistusta ei ole juurikaan ollut (**kehitystä tapahtunut STM kuntainfo 2019**).
 - Uhrit eriarvoisessa asemassa keskenään, sattumanvaraisuus leimaa palveluiden saantia.
 - Ihmiskaupan uhrit eivät aina saa palveluja, joihin he olisivat oikeutettuja.
 - Ihmiskaupan uhrien erityisasema palveluiden saajina vaarantuu.
 - ELY-keskusten kautta saatavia kuntakorvauksia peritään yllättävän vähän. Korvausmenettely kunnissa epäselvä.
 - Turvallista tuettua majoitusta saatavilla riittämättömästi.

Selvityksen tulokset (jatkuu)

- Uudelleen uhriksi joutumisen riski huomattava.
- Uhrien lasten asema huolestuttava riittävän tuen puutteen vuoksi.
- Psyykkisen tuen ja terapiapalvelujen tarve ja tarjonta eivät kohtaa.
- Työssä käynti edistää kotoutumista.
- Ohjautuminen viranomaisavun piiriin vaikeutuu mm. vahvan rikosprosessikytköksen vuoksi.
- Uhrien joukossa valtaväestöön kuuluvia Suomen kansalaisia.

Hallitusohjelmakirjaukset: ihmiskauppa

Ihmiskaupan uhrien
auttaminen:
Erillislaki, SOTE-
yleislait, turvallinen,
tuettu asumispalvelu

Ihmiskaupan vastaisen
toimintasuunnitelman
laatiminen

Poliisin erikoisryhmän
perustaminen

Koordinaation
järjestäminen
valtioneuvostossa

venla.roth@om.fi

KIITOS!

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio

Twitter: [@oikeusmin](https://twitter.com/oikeusmin)

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki

Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001